

ICN: POVEZOVANJE S POUČENJEM NA KVALITETI

Otvoritvena slovesnost
Mednarodni kongres zdravstvene nege
Kvaliteta v zdravstveni negi: Resničnost in vizije
Atene, Grčija, 6. junij 1995

Povzetek iz govora predsednice ICN dr. Margaretthe Madden Styles

To, da smo lahko organizirali mednarodni kongres medicinskih sester tukaj, na tem veličastnem in zgodovinskem mestu, je čudovito doživetje brez primere. Za tako lepo priložnost se imamo zahvaliti našim gostiteljem in sponzorjem. V imenu vseh nas, gostov in ude-

ležencev kongresa, bi se jim rada zahvalila za ves trud pri načrtovanju in za gostoljubje.

Tema kongresa je Kvaliteta v zdravstveni negi: Resničnost in vizije. Ta teden smo prišli z vseh koncev sveta, da bi se pogovarjali o tem, kako lahko zdravstvena nega v svojih številnih vidikih danes in v prihodnosti prispeva k našemu cilju – zagotavljati takšno zdravstveno varstvo, ki bo sprejemljivo, lahko dostopno in materialno dosegljivo za vse ljudi tega sveta. Program (Resničnost in vizije) postavlja naslednja vprašanja, ki naj jih kongres preuči: Kaj si želimo doseči, torej, kakšna je vizija; kaj je treba storiti in kam se podati, da bi te cilje dosegli, torej, kakšno je realno stanje?

Povabili so me, da bi povedala kaj o temi kongresa »ICN: Povezovanje s poudarkom na kvaliteti«. Kakšno vlogo ima ICN pri oblikovanju in doseganju naše profesionalne vizije za jutri? Za tiste, ki tega še ne vedo – ICN je združenje nacionalnih zvez medicinskih sester iz 114 držav, vključno z Grško zvezo diplomiranih medicinskih sester, katere predsednica je profesorica Larena.

Glavni funkciji ICN sta:

1. služiti kot tisto telo, ki vsemu svetu postavlja in predstavlja standarde za zdravstveno nego;
2. pomagati nacionalnim zvezam medicinskih sester, da predstavljajo enako telo v svojih državah.

Tako s postavljanjem visokih standardov in zagotavljanjem učinkovitosti ICN promovira kvaliteto v zdravstvenem varstvu. ICN pomeni povezavo s poudarkom na kvaliteti v tem smislu, da zagotavlja pomoč nacionalnim zvezam, posamezno in v obliki partnerstva, pri doseganju visokih standardov.

Glede na to, da igramo vlogo povezovalca s poudarkom na kvaliteti, se mi danes zdi pomembno, da se dotaknem naslednjih dveh vprašanj:

Kakšna je vizija ICN za prihodnost zdravstvene nege?

Kaj naredimo, kot mednarodno svetovalno in predstavniško telo in kot globalna infrastruktura, ki zagotavlja osnovne usluge in komunikacijske povezave, za uresničevanje te vizije za zdravje v svetovni razsežnosti in okrepitev zdravstvene nege?

V ICN veliko delamo in veliko je stvari, na katere bi morali biti vsi ponosni, tako da vsega ni mogoče zajeti v tej kratki predstavitvi. Globalni obseg in spekter naših aktivnosti, od izobraževalnih do političnih, sta tako široka, da ju je nemogoče zajeti v preprostem opisu. Naša vizija prihodnosti je zajeta v naši poslanici in natančno razložena v strateškem načrtu. Naš strateški načrt temelji na realnem stanju, se pravi na ocenjevanju trenutne zunanje sociopolitične in naše notranje strokovne klime – na kontekstih, v katere so umeščene naše možnosti in ovire. Soočena z nepremagljivim izzivom, da vse to razložim v enem večeru, sem se odločila, da se bom na tem mestu poskusila dotakniti le bistva ICN kot povezave s poudarkom na kvaliteti, in to osnovno podobo osvetlila s specifičnimi primeri.

Sedem zmag

Pozivam vas, da ta večer in ves čas kongresa ne govorimo o viziji; govorimo raje o zmagah. *Vizija* je nekako nejasna in megljena, pasivna in težavna pri sporočanju. *Zmage*, po drugi strani, so:

- specifične, konkretne, aktivne, pozitivne, ostro-določene;

- primerne za netežavno izražanje in sporočanje;
- otipljive, očitne, vznemirljive, zanosne in upanje vzbujajoče.

Nocoj bom kot ponosna, izobražena, predana, izzvana in samozavestna članica svetovne družine medicinskih sester predstavila svojo osebno vizijo v obliki sedmih zmag:

- zmage, ki jih moramo doseči za zdravstveno nego in zdravstveno varstvo;
- zmage, ki bodo s svojo slavo pripomogle k promociji ali doseganju kvalitete v naši stroki in v zdravstvenem varstvu;
- zmage na področjih izobraževanja, prakse, menedžmenta, raziskav, etike, politike in socioekonomske blaginje, torej področjih, ki so zajeta v programu kongresa.

Prvič, na področju izobraževanja bomo zmago slavili tisti dan, ko bo vsak narod sprejel za minimalni standard tako izobrazbo medicinskih sester, kot velja tudi za ostale stroke. Nižji standard ogroža zdravje vseh ljudi. Širši obseg prakse zdravstvene nege in kompleksnost modernega zdravstvenega varstva zahtevata popolno strokovno usposobljenost medicinskih sester. Le tako bodo lahko zagotavljale širši spekter zdravstvenih uslug in odkrivale nove meje zdravstvenega varstva.

Vsako leto se bolj približujemo tej zmagi. ICN že mnogo let opozarja na ta standard in opazuje, kako se vsako leto povečuje število držav, ki omenjeni standard sprejemajo. Vseeno pa moramo še vedno paziti in skrbeti za to, če kje namesto ustrezne podpore in razširjanja prakse strokovno usposobljenih medicinskih sester iščejo nadomestila zanje v manj izobraženih delavcih.

Drugič, na področju prakse bomo zmago slavili tisti dan, ko bodo vse države vzpostavile regulativne in praktične sisteme, ki bodo medicinskim sestram omogočali samostojno delo, v okviru katerega bodo njihove sposobnosti polno izrabljene in bodo prevzele odgovornost za opravljeno delo. Šele ko bo medicinskim sestram zakonsko in v okviru ustanov omogočeno, da to lahko storijo, bodo lahko maksimalno prispevale k zdravju ljudi in učinkovitosti zdravstvenih sistemov.

ICN kot pojem povezav s poudarkom na kvaliteti je (1) preučil zakone, ki se nanašajo na prakso zdravstvene nege v vseh državah (2) razvil smernice za svoje zveze-članice in (3) organiziral regionalne delavnice, kjer se srečujejo vodilni v zdravstveni negi in razvijajo načrte za izboljšavo kvalitete nacionalnih regulativnih sistemov. Posledica tega je, da so številni narodi dosegli dramatičen napredek v krepitvi moči in razširjanju posebnih pravic v zvezi s prakso medicinskih sester, kar prispeva k razvoju našega celotnega potenciala. Zmage v pridobivanju samostojnosti na področju pra-

kse je treba dosegati skupno s tistimi na področju izobraževanja, saj je prav obstoj potrebne in dokazane strokovnosti osnova za zaupanje javnosti.

Tretjič, na področju znanosti in znanja bomo zmago slavili tisti dan, ko bodo medicinske sestre po vsem svetu imele dostop in zavestno uporabljale vedno obsežnejše zbirke sklepov iz raziskav v zdravstveni negi. K tej zmagi lahko prispevajo (1) izobraževalni programi, ki iz te baze črpajo material za poučevanje, (2) povečano število dobro usposobljenih medicinskih sester-raziskovalk; in (3) ljudje iz prakse, ki bodo ugotovili, katera področja je treba raziskati, in ki bodo sodelovali z raziskovalci pri oblikovanju odgovorov. Tudi za to zmago torej velja, da jo je treba doseči skupaj z zmagami na področju izobraževanja.

ICN kot pojem povezav s poudarkom na kvaliteti spodbuja nacionalne zveze medicinskih sester k temu, da razvijajo programe za promocijo raziskav na področju zdravstvene nege in je v ta namen vse seznanil s svojimi smernicami. Prav tako ICN vse svoje odločitve in stališča oblikuje glede na raziskave, kjerkoli je to možno, in, kot bo omenjeno pozneje, razvija mednarodni jezik, v katerem je mogoče opisati in primerjati različne prakse zdravstvene nege.

Četrtič, na področju menedžmenta bomo zmago slavili tisti dan, ko bodo v vseh kontekstih zdravstvenega varstva dobro izobražene medicinske sestre-menedžerke odgovorne za vso zdravstveno nego in vse osebe zdravstvene nege in bodo medicinske sestre samostojno delovale na najvišjih položajih v sistemih zdravstvenega varstva, v javnem in privatnem sektorju.

Že v času Florence Nightingale in še prej, v času verskih redov medicinskih sester, so medicinske sestre kazale veliko sposobnost za učinkovito vodenje. V zadnjih desetletjih so bile še posebej usposobljene za takšne položaje, saj so strokovno šolanje kombinirale s tečaji poslovne administracije in ekonomije. To pa je tista strokovna usposobljenost in tiste izkušnje, ki so najbolj potrebne v današnjih razdrobljenih in finančnih negotovih sistemih zdravstvenega varstva. Ko bodo torej medicinske sestre zasedale te položaje, bo to pomenilo zmago za ljudi, zdravstveno varstvo in vlade.

ICN kot pojem povezav s poudarkom na kvaliteti se zaveda pomembnosti krepitve kadra medicinskih sester-menedžerk za srečevanje z realno situacijo v sedanjem zdravstvenem varstvu in je kot prioriteto postavil spodbujanje in pomoč nacionalnim zvezam medicinskih sester pri usposabljanju medicinskih sester za takšna delovna mesta in pri zavzemanju za odpiranje splošnih vodstvenih pozicij na najvišjih ravneh tudi za strokovnjake iz naše stroke. ICN stopnjuje te napore z organiziranjem regionalnih delavnic po vsem svetu, katerih cilj je razvijanje kohezivne in obširne strategije za doseganje teh ciljev.

Petič, na področju socioekonomske blaginje medicinskih sester bomo zmago dosegli in proslavili tisti dan, ko bodo imele medicinske sestre enake plače in ugodnosti kot strokovnjaki s primerljivo izobrazbo, vrednostjo in odgovornostjo. Od te zmage bodo imeli koristi vsi ljudje, kajti samo na tak način je za vse države zagotovljeno dovolj število dobro usposobljenih in predanih medicinskih sester.

Tudi ta zmaga bo dosežena v povezavi z ostalimi zmagami – (1) zmagami na področju izobraževanja za zdravstveno nego in prakso, (2) zmagami v zvezi s položajem žensk v družbah, (3) zmagami pri dokazovanju pomena zdravstvene nege znotraj širokega spektra zdravstvenega varstva.

ICN opaža vedno večje nezadovoljstvo med medicinskimi sestrami v industrijskih državah in državah v razvoju in zato načinja problem ponovne preučitve plačilne strukture za medicinske sestre in se pogovarja z medicinskimi sestrami na vodilnih položajih z vsega sveta, s čimer skušajo skupaj preučiti vedno obsežnejšo problematiko. V devetdesetih letih je bil napredek na področju socioekonomskih pravic medicinskih sester velik. Zdaj, na pragu 21. stoletja, moramo obrniti tok nazadovanja, ki se je začelo v zadnjih letih in se zopet postaviti na pravo pot in se usmeriti v zagotavljanje enakosti, pravic in zadovoljive kariere za medicinske sestre. V dobro vseh narodov je, da je svetovna družina medicinskih sester zdrava, predana, sposobna in da živi dovolj kakovostno.

Tudi ICN je zaskrbljen zaradi blaginje medicinskih sester, predvsem glede osnovne varnosti; zadnje epidemije, kot sta epidemija okužb z virusoma HIV in Ebola, sta ogrozili tudi življenja medicinskih sester in ostalih zdravstvenih delavcev zaradi pomanjkanja splošno sprejete zaščite in varnostnih ukrepov. Kot zagovorniki medicinskih sester sodelujemo s Svetovno zdravstveno organizacijo (SZO) oziroma njenimi regionalnimi uradi.

Najbolj alarmantno je dejstvo, da ni nobenih informacij, ki bi nam omogočale ocenitev položaja. Trenutno so naš edini vir naključna poročila.

Šestič, na področju etike bomo zmago slavili takrat, ko bodo vse medicinske sestre zmogle identificirati in analizirati etična vprašanja in bodo priznane v vseh krogih, ki se na področju zdravstvenega varstva – v mikro in makro obsegu – ukvarjajo z etiko.

Danes se medicinske sestre in ostali delavci v zdravstvenem varstvu vsepovsod in vsakodnevno srečujejo z moralnimi dilemami. ICN se ukvarja tako s procesi kot z vsebinami etične prakse. Že desetletja ICN postavlja in vzdržuje kodeks etike za vse medicinske sestre, kodeks, ki pomeni osnovo mnogim nacionalnim kodeksom.

Pred kratkim smo objavili obširno publikacijo smernic, v kateri so začrtana načela pristopa k moralnim vprašanjem, ki se tičejo strokovnega kodeksa, in ilustrirajo mnoge splošne dileme, s katerimi se medicin-

ske sestre in ostali delavci v zdravstvenem varstvu srečujejo vsak dan. Publikacija je bila dobro sprejeta v izobraževalnih ustanovah zdravstvene nege in zvezah medicinskih sester.

Sedmič, na področju politike bomo zmago slavili tisti dan, ko bo pozicijo glavnega direktorja SZO prvič zasedla medicinska sestra. Ta zmaga bo simbol svobodnega in poštenega dostopa medicinskih sester do najvišjih ravni, kjer se odloča o razvoju politike. Hkrati bo to tudi model, ki bo služil kot vzgled vsem narodom. Ta zmaga bo pomenila zmago za vse ljudi. Navsezadnje govorimo o zdravstvenem varstvu in sistemih in organizacijah zdravstvenega varstva. Medicinske sestre so prek svojega izobraževanja pridobivale, bolj kot ostali delavci v zdravstvenem varstvu, sposobnost presejanja današnjih medicinskih sistemov in sistemov, ki so osredotočeni na bolezen in se torej zavzemajo, da morata biti promocija zdravja in preventiva boleznih osnova politiki kateregakoli sistema zdravstvenega varstva. Medicinske sestre dobro razumejo, kako morajo vse dimenzije sistema zdravstvenega varstva delovati povezano in prispevati k splošni podobi zdravih narodov.

ICN je okreplil svoje napore pri pogajanjih s političnimi sistemi po vsem svetu in pri zagovarjanju močne zastopanosti medicinskih sester v vodilnih krogih. Na primer, po zaslugi vztrajnosti ICN in njegovih zveščanic je SZO ustanovila svetovalni komite, ki se ukvarja z razvijanjem strategij za krepitev vloge zdravstvene nege pri doseganju ciljev programa Zdravje za vse prek primarnega zdravstvenega varstva. Pozorno preučevanje in nadzorovanje prisotnosti medicinskih sester na položajih odločanja v SZO je le ena izmed faz tega projekta. Začeli bomo z majhnimi zmagami in sčasoma dosegli tisto veliko.

Ena naših največjih zmag, ki povezuje vseh omenjenih sedem dimenzij zdravstvene nege, je načrtovana pred koncem leta 2000, leta, ko bo izšla naslednja verzija Mednarodne klasifikacije bolezni (poznana kot MKB) SZO. ICN ima vodilno vlogo v razvoju mednarodne klasifikacije v okviru prakse zdravstvene nege. Počasi, skrbno in izčrpno razvijamo, ob udeležbi širokega kroga strokovnjakov in mednarodnih predstavnikov, mednarodni in multikulturni jezik zdravstvene nege. Ta jezik bo mogoče uporabljati v praksi, izobraževanju, raziskavah in za menedžerske posle. Pomagal nam bo (1) dati zdravstveni negi ustrezno opaznost znotraj leksike zdravstvenega varstva; (2) razložiti prakso zdravstvene nege laični javnosti, ostalim zdravstvenim delavcem in oblikovalcem politike; in (3) dokumentirati vrednost zdravstvene nege znotraj finančno negotovega zdravstvenega varstva.

Klasifikacija bo služila tudi raziskovalcem in upravljalcem po vsem svetu kot sredstvo sporazumevanja o zdravstveni negi in njenih virih. Služila bo kot okvir za učni načrt zdravstvene nege.

Preučiti moramo tudi tehnologijo, ki jo potrebujemo za uporabo in maksimalno izrabo takšnega jezika. Kot prvi korak trenutno preučujemo možnost elektronske povezave 114 zvez in zagotavljanja dostopa do večih baz podatkov in oblikovanja mrež zdravstvene nege znotraj kibernetičnega prostora.

Sklep

V svoji predstavitvi sem govorila o sedmih končnih zmagah in o fazah, ki nas vodijo do njih. Srečuje-

mo se z vsakodnevnimi zmagami medicinskih sester vsepovsod. Ta kongres združuje mnogo teh medicinskih sester. Kot izobražene, ponosne, predane, izzivne in samozavestne članice globalne družine medicinskih sester vas pozivam, da ves teden in vse svoje poklicno življenje razmišljate o osebnih zmagah, o katerih je treba govoriti in jih slaviti. Oblikujte, načrtujte, trudite se, pričakujte, zmagujte in razglašajte svoje zmage.

Iz sadov teh zmag bo izšla resnična, čista in polna kvaliteta – bistvo in usoda – zdravstvene nege.

Špoštovanim in cenjenim bralkam in bralcem
Obzornika zdravstvene nege

želimo v letu 1997
veliko sreče in zadovoljstva
ter poklicnega uspeha

Zbornica zdravstvene nege Slovenije
in uredniški odbor Obzornika zdravstvene nege